

Els nous pals de paller

OPINIÓ

EN SOCIETATS COMPLEXES, COM LES
NOSTRES, PER GUANYAR
L'HEGEMONIA POLÍTICA
O CULTURAL HAS D'AJUNTAR GENT
MOLT DIVERSA, FINS I TOT
CONTRADICTÒRIA. NECESSITES
PALS DE PALLER: ELS VELLS
S'HAN TRENCAT; NO SABEM QUINS
SERAN ELS NOUS.

Una de les característiques de les nostres societats, complexes, és el seu caràcter fragmentari, esmicolat, divers.

Ple de matisos i de racons. Per explicar-nos de veritat, per organitzar-nos políticament o culturalment, no funcionen les grans dicotomies simples: la dreta i l'esquerra, els d'aquí o els d'allà, els de dalt i els de baix. Hi ha un ventall de situacions i de posicionaments intermedis que aquestes partides en blanc i negre, sense grisos, no expliquen ni organitzen. Agafem l'eix que agafem, els interessos, la identitat, la classe social, tenim tota una gamma de matisos. I si, a sobre, els barregem, ens adonem que les nostres societats són un mosaic complicadíssim, fet de peces relativament petites i de colors molt variats, però que tendeixen a ajuntar-se i combinar-se d'alguna manera. Les coses es poden explicar en blanc i negre només des de la distància, simplificant i exclouent. Funciona per explicar altres èpoques o altres llocs, sense tanta riquesa de capes mitjanes. Però no ens expliquen ara i aquí.

Aquesta constatació de fragmentació, de diversitat, de riquesa de matisos, figura al fons del concepte popularitzat per Gramsci de bloc històric. Un concepte emparentat, en el pensament gramscian, amb el de societat civil i amb el d'hegemonia. Gramsci vivia en una societat complexa. Però la mateixa constatació, fragmentació, diversitat, matisos, la va formular Jordi Pujol amb una metàfora molt suggestiva: la del pal de paller. Quan va fundar el seu partit, Convergència Democràtica, Pujol va dir, si fa no fa, que posava un pal de paller. La societat està formada per gent amb interessos, passions i idees molt diverses. Però no va cadascú per lliure: tendeix a ajuntar-se entorn d'un

VICENÇ
VILLATORO

villatorolamolla@hotmail.com

pal de paller, d'un factor cristal·litzador, d'una idea o un projecte que permet estar junts, sense deixar de ser el que són, a una part important d'aquesta gent. L'hegemonia seria, doncs, clavar el pal de paller en el lloc adequat perquè s'hi ajunti més gent, perquè vertebrés més diversitats, per generar un bloc històric més ampli (i potser més contradictori) però efectiu en la mesura que comparteix alguna cosa essencial, un projecte, un camí o un tram del camí. Una mateixa societat es pot organitzar políticament o culturalment de maneres absolutament diferents segons on s'hagin posat els pals de paller i segons la seva capacitat d'oportunitat i d'atracció.

El catalanisme ha estat durant molts anys el pal de paller de la societat catalana. Per dir-ho amb més precisió,

un catalanisme que tenia a la vegada un projecte de construcció nacional de Catalunya i un projecte regeneracionista per a Espanya. No parlo només del pujolisme, això ja ve d'abans. Al País Valencià hi ha hagut pals de paller successius i l'últim que va funcionar va ser el d'un conservadorisme desacomplexat i mercantil, que ofrenava noves glòries a Espanya mentre ofería als valencians riquesa ràpida. A les Balears, un altre tipus de conservadorisme, provincial i nostrat a la vegada, recelós i amb una idea molt immediata del progrés. És una manera de definir-ho, en tots tres caos. Accepto altres definicions, perquè el que m'importa no és caracteritzar-los sinó constatar que aquests pals de paller han deixat de funcionar. Perquè estaven corcats, perquè se'ls ha endut el vent de la història, perquè han envellit, perquè han fracassat, perquè els han fet fracassar, perquè esperaven coses que no han passat, per la crisi, pel que sigui, aquests pals de paller ja no van. S'han trencat els vells blocs històrics. A Catalunya, l'independentisme ha apostat per ser un nou pal de paller social, cultural i polític, en el lloc del vell catalanisme, però això construeix un bloc històric diferent i no està clar. Algú preferiria crear el pal de paller de les esquerres anticapitalistes, més que el de l'independentisme. Al País Valencià i a les Balears hi ha hagut canvis electorals profunds, però encara no sabem entorn de què es vertebraran ni quin seria el bloc històric nou que conqueriria l'hegemonia. Pot ser un bloc dictat des de Madrid, un bloc històric específic, una barreja, una novetat. Això fa apassionant els temps actuals. El passat ja no hi és, però el futur encara no ha arribat. Som al pur present.

Escriptor